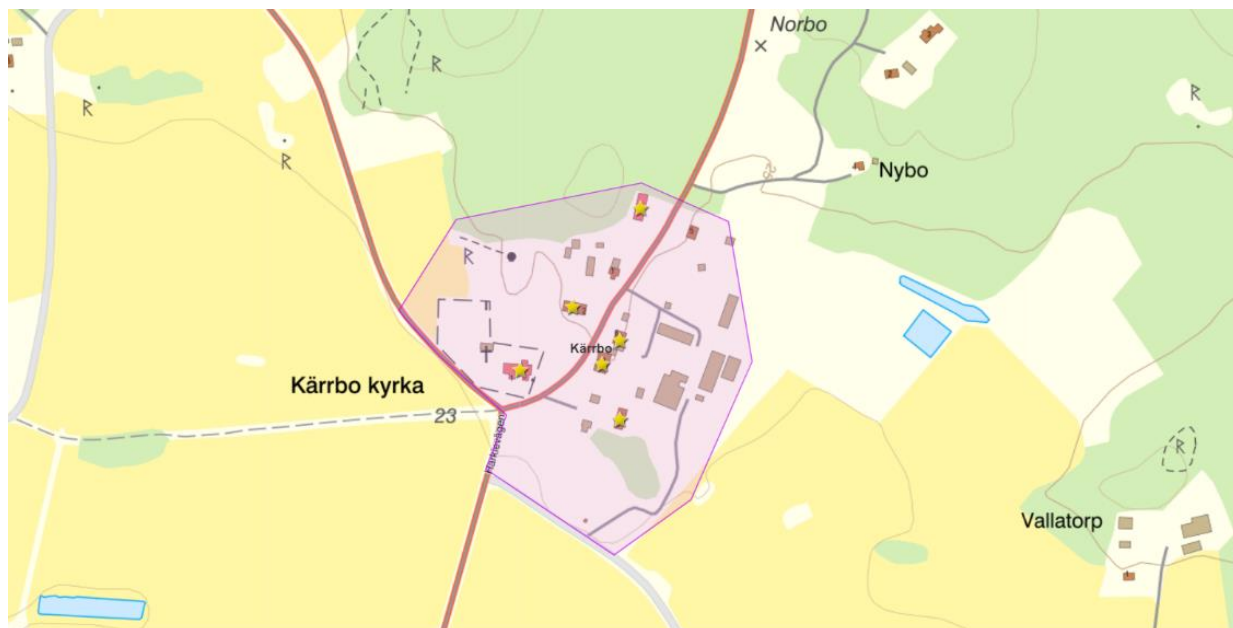

KÄRRBO

OMGIVANDE LANDSKAP/SIKTLINJER

Kärbo socken ligger invid Mälaren i sydöstra delen av Västmanlands län. Landskapet domineras av låglänt åkermark med inslag av små skogbevuxna moränholmar. Detta är utpräglad mälärbagd, med kontraster mellan större gårdsanläggningar och underlydande torp. Området koloniserades redan under förhistorisk tid. Förutom gravhögar finns två fornborgar ca 2 km nordväst respektive öster om kyrkan. Den industriella verksamheten har varit begränsad till tegelbruk vid godsens Frösåker, Lindö och Springsta. Kyrkan ligger i södra kanten av ett skogsparti. Vidsträckt odlingsmarker breder ut sig söderut mot Frösåkers herrgård. Nordöst om byn finns ett betat hagmarksområde.

VÄGNÄT/STIGAR/VATTENDRAG

Kyrkan ligger i en trevägskorsning. Vägarna norrifrån sammansluter söder om kyrkan leder vidare söderut mot Frösåker och Mälaren. Byns bebyggelse ligger längs den norrgående vägen.

KYRKAN, DESS PLACERING OCH BYNS UTBREDELSE

Kyrkan uppfördes vid 1200-talets mitt. I kyrkan finns en bevarad 1200-talsdopfont och äldsta kända dokument - från 1309 - ligger till grund för den etablerade uppfattningen att Kärbo kyrka uppfördes på 1200-talet.

Kyrkbyn utgör socknens enda bybildning. Två vitputsade före detta kyrkskolor från 1800-talets andra del ligger på var sida om norrgående landsväg. Närmast öster om kyrkan, på andra sidan om vägen, ligger prästgården. På prästgårdens mark finns också ett före detta löneboställe med flera ekonomibyggnader. Gården är idag en aktiv lantgård med stall, odlingsmarker och gårdsbutik. I norra delen av byn finns en bygdegård.

GRÖNSTRUKTUR

Den norrgående vägen genom byn kantas av träd. Vägen är smal och tomterna avgränsas mot väg av omålade trästaket, öppen gräsmatta eller häckar. Äldre fruktträd är synliga från vägen i skolans trädgård och på arrendatorsbostaden.

BEBYGGELSE

Prästgårdens huvudbyggnad är från 1853. Huvudbyggnaden har drag av nyklassicismen genom den framskjutande frontonen. Det brutna taket har rött tegel och på framsidan finns en öppen veranda. Huvudbyggnaden flankeras av rödfärgade uthusbyggnader i timmer, troligen härrörande från tidigt 1800-tal. På gårdsplanen finns en gräsrunnel. Prästgårdens arrendatorsgård har ett omfattande byggnadsbestånd med ekonomibygnader som uppfördes under första hälften av 1900-talet.

Folkskolebyggnaden uppfördes 1875 och småskolebyggnaden öster om vägen färdigställdes tio år senare. Byggnaderna har fasader i vitt slätputs på timmerstomme samt sadeltak med tegel och gracila takfotsdetaljer.

En bygdegård uppfördes intill den norrgående landsvägen 1947.

<i>Byggnadstyp</i>	<i>Årtal</i>	<i>Kommentar</i>
Ja Kyrkan	1200-tal	
Ja Prästgård	1853	
Sockenstuga		
? Klockaregård		Omnämns i kulturmiljöprogrammet men osäker placering.
Fattigstuga		
Ja Skolhus	1875/1885	Folkskola väster om vägen, småskola öster om.
Tiondebod		
Sockenmagasin		
Kyrkstall		
Ja Bygdegård	1947	
Ja Arrendatorsbostad	1907	

TIDSPERIOD OCH VÄRDERING

- Äldre medeltid till 1350
 - Yngre medeltid 1350–1550
 - 1550–1760
 - 1760–1860
 - o 1860–1920
 - 1920–2000
 - Blandad tidsperiod
- o 1 Betydande värde som helhet
 - 2 Betydande värde i delar
 - 3 Få betydande värden

UTMÄRKANDE KARAKTÄRSDRAG

Prästgårdens huvudbyggnad och bygdegården har gulmålade fasader, skolbyggnaderna och kyrkan är vitputsade. Övriga byggnader är rödfärgade.

ANVÄNDNING IDAG

Kyrklig verksamhet, föreningsverksamhet, privata bostäder, stall, småskalig försäljning av odling och butik.

ATT TÄNKA PÅ

Det visuella sambandet mellan de två skolbyggnaderna är viktigt att bevara.

Fornlämningar är skyddade enligt 2:e kapitlet kulturmiljölagen.

Kyrkobyggnaden, kyrkotomten, de kyrkliga inventarierna och begravningsplatsen skyddas genom 4:e kapitlet kulturmiljölagen.

Miljöbalkens generella biotopskydd gäller för odlingsrösen, stenmurar, åkerholmar, alléer (även enkelradig), småvatten och våtmarker, källor samt pilevallar (hamlade träd på rad).

Delar av marken inom området kan regleras av detaljplan enligt plan- och bygglagen.

VIDARE UNDERSÖKNINGAR

Prästgården – fanns det en trädgård/park söder om mangårdsbyggnaden?

1727 byggdes en fattigstuga för 6 barn genom en donation av Hedvig Cruuse- finns den kvar?

Klockargården- var låg den?

KÄLLOR

Kyrkokarakterisering Kärbo kyrka 2004–2005, Västerås stift

Västeråsbygden: ett program för kulturminnesvård. D. 1, Sockenvis beskrivning över kulturminnen. (1987). Västerås: Kulturnämnden

Kärbo kyrka.

Vägskäl vid kyrkan med före detta skolbyggnad bakom träden.

Före detta prästgårdens mangårdsbyggnad ligger privat bakom en trädriddå.

Väg genom kyrkbyn med före detta arrendatorsbostad till höger.

Före detta skolbyggnad med trädgård.

Före detta skolbyggnad med klockstapel i fonden.

Kärbo före detta prästgård säljer växter och odlade produkter.

Kärrbo hembygdsgård.

Vy mot Kärrbo före detta prästgårds ekonomibyggnader.